

TLM_Lausunto_SIMO_Saunasuon_vesienpalautussuunnitelma_26062026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** arkeologi Hanna Puolakka**SIMO, SAUNASUON VESIENPALAUTUSSUUNNITELMA**

Tapio Palvelut Oy / Matias Virta on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Simon Saunasuon vesienpalautussuunnitelmasta. Tornionlaakson museo toimii alueellisena vastuumuseona, jolle kuuluvat toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät.

Vesienpalautussuunnitelma

Saunasuo sijaitsee Simossa, noin 9 kilometriä koilliseen Simon keskustasta. Suunnitelman mukaan vesienpalautuksen tavoitteena on ohjata Saunasuota ympäröivien ojitusalueiden vesiä pintavaluntaan avosuolle. Vesienpalautus on tarkoitus toteuttaa kolmella johdeojalla ja se sijoittuu kolmen eri kiinteistön alueelle.

Kiinteistön eteläreunan niskaojissa kulkevat vedet on suunnitelman mukaan tarkoitus ohjata suolle kahdella johdeojalla. Johdeoja 1 kaivetaan noin 60 metrin ja johdeoja 2 noin 130 metrin pituiseksi. Johdeoja 3:n sijainti ei käy ilmi suunnitelman kartoista. Johdeojat kaivetaan kaivinkonetyönä noin 50 senttimetrin syvyisiksi. Kaivutyöt suoritetaan kuitenkin siten, etteivät ojat ulotu turpeen alapuoliseen kivennäismaahan. Lisäksi kaivinkoneella rakennetaan turvepadot, jotka varmistavat veden ohjautumisen johdeojiin. Pato rakennetaan kohtisuoraan ojalinjaan nähden, vähintään 50 senttimetriä maanpintaa korkeammalle. Patoa jatketaan pintavalleina noin 2 metriä ojan kummallekin puolelle.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Saunasuon ympäristössä on useita muinaismuistolain (295/2963) suojelemia kiinteitä muinaisjäännöskohteita. Suunnitelmassa on lueteltu vain välittömästi saunasuon pohjoispuolella sijaitsevat kohteet **Sarvenselänmaa pohjoinen 1** (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000029511), **Sarvenselänmaa pohjoinen 2** (1000029512) ja **Sarvenselänmaa 4** (1000094117). Lisäksi Saunasuon itäpuolella lehtimaalla sijaitsevat kohteet **Lehtimaanoja** (1000029529), **Lehtimaa** (1000094116), **Lehtimaansuo 1** (1000029536) sekä **Lehtimaansuo 2** (1000029537). Lisäksi Saunasuon koillispuolella, mahdollisten kulkureittien varrella on kohteet **Sarvenselänmaa** (751010011), **Sarvenselänmaa 2** (1000094118) sekä **Sarvenselänmaa etelä 2** (1000029509). Kohteet ja kohteiden tunnukset muinaisjäännösrekisterissä tulisi päivittää myös vesienpalautussuunnitelmaan.

Suunnitelman mukaan ehdotetut vesienpalautustoimenpiteet eivät ulotu muinaismuistoalueille, eikä näiden läpi avata uusia ajouria työkoneille.

Tornionlaakson museon johtaja26.06.2026§ 95/2026

Suunnitelmassa ei tarkemmin eritellä, mitä kautta kulku suolle tullaan järjestämään.

Suo itsessään ei ole otollista aluetta uusille, ennalta tuntemattomille arkeologisille kohteille. Alueella runsaasti esiintyvät kivikautiset asuinpaikkakohteet sijoittuvat ympäristöään korkeammille, hiekkaisille ja kuiville rinnealueille, jotka ovat olleet asuinpaikkojen käyttöaikaan rannalla. Ne eivät yleensä sijoitu kosteille suopaikoille, jotka puolestaan ovat olleet vesistön pohjaa.

Saunasuota itsessään ei ole inventoitu, mutta sen ympäristössä on osittain suoritettu arkeologinen inventointi vuonna 2024 (Timo Sepänmaa / Mikroliitti Oy). Museo on edellyttänyt täydennysinventointia juuri Saunasuon pohjois- ja länsipuolella olevien kohteiden laajuuden osalta. Kaikkien kohteiden, kuten esimerkiksi **Sarvenselänmaa etelä** todellinen laajuus ei ole toistaiseksi tiedossa, jonka vuoksi museo suosittelee välttämään niiden läheisyydessä toimimista.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan itse vesienpalautuksella ei ole vaikutusta alueen arkeologiseen kulttuuriperintöön. Todennäköisimmät kiinteisiin muinaisjäänneksiin kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat johdeojien rakentamisesta sekä erityisesti raskaiden työkoneiden kulkemisesta alueella.

Tämän vuoksi museon kanta on, että missä mahdollista, työkoneiden liikutteluun tulee käyttää jo olemassa olevia teitä ja tieuria, ja muinaisjäännealueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä ajamista tulee välttää. Mikäli mahdollista, työt tulisi suorittaa kantavan maan aikaan, jolloin mahdollisesti tuntemattomille muinaisjäänneksille tai mahdollisesti oletettua laajemmille muinaisjäännealueille koituvat uhat voidaan minimoida.

Mikäli kaivuutyön ohessa kuitenkin tavataan ennalta tuntematon kiinteä muinaisjäänne kuten esimerkiksi puinen kalastusrakenne tai kulkuväylä, tulee kaivuutyö keskeyttää. Museo haluaa muistuttaa, että Muinaismuistolain 14 §:n mukaisesti on huomioitava, mikäli maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäänne, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologille.

Niin ikään muinaismuistolain 16 §:n mukaisesti, jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine tai sellaisen katkelma, on kaivu paikalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon arkeologiin. Kiinteä muinaisjäänne on automaattisesti lain suojaama ja muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n mukaisesti ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on muinaisjäänneksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen tai muu kajoaminen kielletty. Tarvittaessa on haettava MLL 11 § mukaisesti kajoamislupaa Museovirastolta.

Tornionlaakson museolla ei ole huomautettavaa Simon Saunasuon vesienpalautussuunnitelmasta.

Tornionlaakson museon johtaja

26.06.2026

§ 95/2026

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Tapio Palvelut Oy / Matias Virta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto
Lapin elinvoimakeskus
Simon kunta